

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 57/17
V Luxemburgu 8. júna 2017

Návrhy generálnej advokátky vo veciach C-490/16 a C-646/16
A.S./Slovinská republika a Jafari/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Generálna advokátka Sharpston sa domnieva, že za výnimočných okolností utečeneckej krízy je za posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu zodpovedný prvý členský štát, v ktorom boli tieto žiadosti podané

Pojem „protiprávne prekročenie“ uvedený v nariadení Dublin III sa nevzťahuje na situáciu, keď v dôsledku hromadného prílivu ľudí do hraničných členských štátov tieto štáty dovolili štátnym príslušníkom tretích krajín vstup na svoje územie a tranzit cez ich územie s cieľom dostať sa do iných členských štátov

V roku 2015 sa do Európskej únie vydalo viac než 1 milión ľudí – utečencov, premiestnených osôb a ďalších migrantov. Mnohí z týchto ľudí hľadali medzinárodnú ochranu. Šlo o najväčší hromadný presun ľudí v Európe od konca druhej svetovej vojny, ktorý predstavuje úplne výnimočné okolnosti, z ktorých tieto dve veci vychádzajú.

V týchto konaniach ide o západobalkánsku migračnú trasu. Táto trasa zahŕňa presun po mori a/alebo po pevnine z krajín Stredného Východu do Turecka, ďalej na západ do Grécka, a potom na Západný Balkán (do Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Srbska, Chorvátska, Maďarska a Slovinska).

Vec C-490/16 A.S.

Pán A.S., sýrsky štátny príslušník, cestoval zo Sýrie do Slovinska západobalkánskou trasou. Po príchode na určený hraničný prechod na štátnej hranici medzi Srbskom a Chorvátskom mu bol povolený vstup do Chorvátska a chorvátske orgány zorganizovali jeho ďalšiu prepravu na slovinskú štátnu hranicu.

Vo februári 2016 pán A.S. požiadal slovinské orgány o medzinárodnú ochranu. Nariadenie Dublin III¹ stanovuje, že ak sa zistí, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu „protiprávne prekročil“ hranice niektorého členského štátu z tretej krajiny, štátom zodpovedným za posúdenie tejto žiadosti je tento členský štát. Slovinské orgány sa domnievali, že pán A.S. vstúpil do Chorvátska „protiprávne“ v zmysle nariadenia, a členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti pána A.S. je teda Chorvátsko. Chorvátsko súhlasilo s tým, že prijme späť pána A.S., ktorého o tomto rozhodnutí informovali slovinské orgány.

Pán A.S. napadol rozhodnutie slovinských orgánov s tým, že kritériá určenia zodpovedného členského štátu boli uplatnené nesprávne, pretože postup chorvátskych orgánov (ktoré mu povolili prekročenie vonkajšej hranice) treba chápať tak, že pán A.S. vstúpil do Chorvátska legálne. Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovenskej republiky) žiada Súdny dvor o objasnenie, ako sa majú pojmy nedovolený či protiprávny vstup v tejto súvislosti uplatňovať.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31).

Pani Khadija Jafari a pani Zainab Jafari sú spolu so svojimi deťmi štátnymi príslušníkmi Afganistanu. V roku 2015 obe rodiny utiekli z Afganistanu do Rakúska cez západobalkánsku trasu. Pôvodne vstúpili na územie Európskej únie v Grécku, kde strávili tri dni, potom územie Európskej únie opustili a opäť naň vstúpili v Chorvátsku. Po príchode do Rakúska podali rodiny Jafariovcov žiadosť o medzinárodnú ochranu.

Rakúske orgány dospeli k názoru, že členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti je Chorvátsko. Podľa ich názoru bol prvý vstup týchto rodín na územie Európskej únie cez Grécko protiprávny, lebo ako afganskí štátni príslušníci mali vízovú povinnosť. Vzhľadom na to, že v Grécku existujú v konaniach o azyle systémové chyby, treba v súlade s nariadením Dublin III za zodpovedný štát považovať Chorvátsko (na ktorého územie vstúpili na ceste do Rakúska).

Sestry Jafariové tento záver napadli. Tvrdia, že vstup im bol povolený z humanitárnych dôvodov v súlade s Kódexom schengenských hraníc², a nebol teda „protiprávny“. Domnievajú sa preto, že členským štátom zodpovedným za posúdenie ich žiadosti je Rakúsko.

Verwaltungsgerichtshof Wien (Najvyšší správny súd, Viedeň) žiada Súdny dvor o usmernenie, či sa má pojem „protiprávne prekročenie“ hranice vykladať samostatne alebo s odkazom na ďalšie akty Únie týkajúce sa štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prekračujú vonkajšie hranice Európskej únie, ako je Kódex schengenských hraníc.

V týchto dvoch veciach boli Súdnemu dvoru položené otázky: i) či sa má nariadenie Dublin III vykladať v spojení s ďalšími aktmi EÚ; ii) či spolupráca a prostriedky poskytnuté tranzitnými štátmi Európskej únie znamenajú to isté čo vízum v zmysle uvedeného nariadenia; iii) ako sa má vykladať výraz „protiprávne prekročil hranicu“; iv) či sa na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým bol povolený vstup do schengenského priestoru počas humanitárnej krízy, vzťahujú výnimky z bežných pravidiel stanovených Kódexom schengenských hraníc, a v) čo predstavuje „vstup v prípade zrušenej vízovej povinnosti“ v zmysle nariadenia Dublin III.

V návrhoch z dnešného dňa generálna advokátka Eleanor Sharpston zdôrazňuje výnimočný skutkový kontext, v rámci ktorého boli tieto veci predložené, a poznamenáva, že Súdny dvor bol požiadaný, aby poskytol právne riešenie, ktoré bude prispôsobené bezprecedentným skutkovým okolnostiam utečeneckej krízy.

Generálna advokátka sa v prvom rade domnieva, že **nariadenie Dublin III sa má vykladať len s ohľadom na jeho znenie, kontext a ciele**, a nie v spojení s inými aktmi Únie, konkrétne s Kódexom schengenských hraníc a smernicou o návrate³. Generálna advokátka odôvodnila tento záver úvahou, že nariadenie Dublin III je neoddeliteľnou súčasťou európskeho azylového systému, a má teda iný účel než akty, ako sú Kódex schengenských hraníc a smernica o návrate. Tieto tri akty nemajú ani spoločný právny základ, čo svedčí o tom, že ich kontext a ciele nie sú úplne totožné.

V druhom rade sa generálna advokátka domnieva, že situácia, keď za výnimočných okolností hromadného prílivu štátnych príslušníkov tretích krajín **niektoré členské štáty povolili dotknutým osobám prekročenie vonkajšej hranice Európskej únie a následne presun do iných členských štátov na účely podania žiadosti o medzinárodnú ochranu, sa nerovná udeleniu „víza“**. Generálna advokátka v tejto súvislosti zdôraznila, že pravidlá, ktorými sa riadi udeľovanie víz, zahŕňajú dodržanie určitých formálnych náležitostí, pričom žiadna z týchto náležitostí nebola v týchto veciach splnená.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98).

V treťom rade dospela generálna advokátka k záveru, že **výraz „protiprávne prekročenie“ uvedený v nariadení Dublin III sa nevzťahuje na situáciu, v ktorej v dôsledku prílivu štátnych príslušníkov tretích krajín žiadajúcich o medzinárodnú ochranu v Európskej únii členské štáty povolia štátnym príslušníkom tretích krajín prekročenie vonkajšej hranice Európskej únie a následne presun do iných členských štátov na účely podania žiadosti o medzinárodnú ochranu v určitom členskom štáte.**

Generálna advokátka pripomenula, že účelom článku 13 ods. 1 nariadenia, ktorý stanovuje, že členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu je členský štát, ktorého hranice protiprávne prekročil štátny príslušník tretej krajiny, je zaistiť, aby členské štáty boli ostražité pri garantovaní integrity vonkajšej hranice Európskej únie. Domnieva sa však, že nariadenie nemá za cieľ zaistiť udržateľné rozdeľovanie zodpovednosti za žiadateľov o medzinárodnú ochranu naprieč Európskou úniou v reakcii na výnimočný príliv osôb, o čo práve v položených prejudiciálnych otázkach ide.

Za takýchto okolností **síce vstup pána A.S. a rodín Jafariovcov na územie Európskej únie nemožno považovať za „dovolený“, avšak podľa názoru generálnej advokátky ho ani nemožno označiť za „protiprávny“ v zmysle nariadenia. Je to tak najmä preto, že tranzitné členské štáty Európskej únie nielenže tolerovali hromadné prekročovanie hraníc, ale aktívne uľahčovali tak vstup na svoje územie, ako aj jeho tranzit.** Generálna advokátka sa domnieva, že nariadenie nebolo určené na to, aby sa vzťahovalo na takéto výnimočné okolnosti, a preto sa výraz „protiprávne prekročil [hranicu]“ nevzťahuje na okolnosti, o ktoré ide v prejudiciálnych konaniach.

V štvrtom rade generálna advokátka uvádza, že **za výnimočných okolností prejednávanych vecí by členský štát mohol uplatniť výnimku podľa Kódexu schengenských hraníc, ktorá mu umožňuje povoliť štátnym príslušníkom tretích krajín prekročenie štátnej hranice z humanitárnych dôvodov alebo z dôvodu medzinárodných záväzkov.** Generálna advokátka nepovažuje za nutné, aby členský štát vykonal individuálne posúdenie vo vzťahu k dotknutej osobe, pretože podľa nej nie je uplatnenie výnimky podmienené touto požiadavkou.

Generálna advokátka napokon odmieta myšlienku, že povolenie udelené štátnym príslušníkom tretích krajín vstúpiť na územie členských štátov Európskej únie predstavuje za okolností prejednávanych vecí vstup v prípade zrušenej vízovej povinnosti na účely nariadenia Dublin III. Domnieva sa, že okrem výslovných výnimiek stanovených v práve Únie neexistujú žiadne iné okolnosti, za akých by štátny príslušník tretej krajiny mohol byť oslobodený od vízovej povinnosti. Ďalej nie je možné, aby členské štáty jednostranne na základe dodatočných dôvodov neuplatnili všeobecnú vízovú povinnosť na účely vstupu do Európskej únie v prípade niektorých štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä za okolností, keď daný členský štát nevykonával žiadne individuálne posúdenie.

S ohľadom na vyššie uvedené závery sa generálna advokátka zaoberala uplatnením nariadenia na obe prejednávané veci. Opäť zdôraznila bezprecedentný príliv osôb na Západný Balkán⁴ a na skutočnosť, že do nariadenia Dublin III nebolo vložené žiadne vhodné kritérium pre takúto situáciu. Generálna advokátka sa domnieva, že **keby hraničné členské štáty ako Chorvátsko boli zodpovedné za prijatie mimoriadne vysokého počtu žiadateľov o azyl a za vybavenie ich žiadostí, reálne by hrozilo, že jednoducho nebudú schopné takúto situáciu vyriešiť.** To by následne mohlo postaviť členské štáty do situácie, v ktorej nebudú schopné plniť svoje povinnosti podľa práva Únie a medzinárodného práva.

Vzhľadom na cieľ nariadenia, ktorým je jasné rozdelenie zodpovednosti medzi členské štáty za posudzovanie žiadostí o medzinárodnú ochranu, a na skutočnosť, že v ani jednej z vecí členský štát, v ktorom boli žiadosti podané, dobrovoľne neuznal, že je zodpovedný, **tieto žiadosti teda musia byť posúdené prvým členským štátom, v ktorom boli podané, ako stanovuje článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin III.**

⁴ V období od 16. septembra 2015 do 5. marca 2016 vstúpilo do Chorvátska celkom 685 068 osôb.

Generálna advokátka dospela k záveru, že **členský štát, ktorý je zodpovedný za preskúmanie žiadosti o medzinárodnú ochranu pána A.S. je Slovinsko a členský štát, ktorý je zodpovedný za preskúmanie žiadostí rodín Jafariovcov je Rakúsko.**

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie návrhov ([C-490/16](#) a [C-646/16](#)) sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499